

İSKENDER
ÖKSÜZ

TL
HATAY
İLİÇ

TL'yi, Hatay'ı, İliç'i kim göçürttü?

İskender Öksüz

İnsanımızın gerçeklerle bağı kopuk gibi. Hani sokak röportajlarında "Dövizi kim arttırdı?" sorusuna "Kılıçdaroğlu." cevabını verenler vardı ya... Şimdi başka bir grup çıktı, "Fiyatları Allah arttırıyor, dövizi Allah arttırıyor!" diyorlar. Videosunu seyrettiğim biri epey ilgi çekiciydi. Bunları söyledikten sonra, kendinden yüzde yüz emin, "Siz İslam'ı bilmediğiniz için bunları anlamazsınız..." diye devam ediyordu.

Bir kere bu sokak röportajları anket veya kamuoyu araştırması filan değildir. Ciddiyetleri, olsa olsa ekrana taşınan karı-koca kavgaları, kayıp hikâyeleri kadar. Hatta sokak röportajları bunlardan da ciddiyetsiz. Muhafif televizyonların gelir krizine düşüp ucuz bir şeyler yapma çırpınışı. Onları kınıyorum ama anlıyorum da. Muhafif televizyona reklam vermek özel sektör için cesaret işi. Bunu geçelim.

Yezid de böyle demişti

Ama şu tespit de doğru: Fiyatları ve dövizi Allah'ın arttırdığına, muhalefetin arttırdığına inanan "inanç sahipleri" var gerçekten. Bunlar, ekonomide ve daha pek çok şeyde sebep-sonuç ilişkisi aradığımız için İslam'ı anlamadığımız, hatta iyi Müslüman olmadığımız kanaatindeler.

Üstelik bu inanç sahipleri geçmişte, hiç de azınlıkta değildi. Eşari felsefesi büyük çapta, bütün olan bitenin Allah tarafından yapıldığını, söylüyordu. Evren her an yeniden yaratılır ve bir önceki anla bir sonraki an arasında bir sebep-sonuç ilişkisi aranmaz. Allah her yaratışta, nasıl isterse öyle yaratır. Bir düzen varsa o Allah'ın sünnetidir. Emeviler, işledikleri cinayetleri de bu anlayışla Allah'a mâl etmiş ve "Biz öldürdük ama Allah istemeseydi ölmezlerdi." saçmalığına kadar gitmişlerdi. Bunun yanında "Dövizi de fiyatları da Allah arttırıyor." iddiası pek masum kalır. Öyle ya, olan bitenin sebebi Allah ise başka sebep, sorumlu veya suçlu aramaya gerek var mıdır? İslam'ın altın devrini bitiren bu anlayıştır işte.

Bilimde determinizm

Sebep sonuç ilişkisi veya determinizm, bilimin temelidir. En basit mekanikten en karmaşık toplum bilimlerine kadar hiçbir bilim dalı, determinizm olmadan çalışamaz. Nedir bu determinizm? Şu, şu, şu şartlar şöyle bir sonuç verecektir. Tabii, "şartlar" derken sonuca etki edecek bütün şartları göz önüne almaya çalışırsınız. Bilim budur, determinizm de budur. Aynı şartlar bazen bir sonucu, bazen başka bir sonucu verecekse o zaman bilim falan yapamazsınız.

Mermiyi şu başlangıç hızıyla, şu açıyla, rüzgârın şu yönde ve şu hızda estiği bir havada fırlatırsanız şu noktayı vurur. Şartlar, bilim ve sonuç. Sebepler, bilim ve sonuç... Bu örnekte bilim dediğimiz şey çok basit Newton kanunlarıdır. Döviz, faiz, enflasyon, istihdam ve başkaları. Bunlar şu anda belliye bir ay sonra ne olacakları da tahmin edilebilir. Arada yine bilim var ama bu sefer Newton kanunları değil, ekonominin kanunları.

Ben derslerimde öğrencilerimden, içinde bilimin kanunları bulunan bir kutu düşüncelerini isterim. Kutunun, içindeki mekanizmayı çeviren, bir kulpu vardır. Kutuya soldan şu andaki şartlar girilir. Kulp çevrilir. Sağdan gelecekteki şartlar çıkar. Bilim bu cins bir kehanet mekanizmasıdır. Ama kutuda yıldız falı gibi fanteziler değil, deneme yanılma ile inşa edilmiş tabiat kanunları vardır.

Bir şeycikler olmaz

Peki, bilim sadece gelecek için mi? Hayır. Arkeoloji, tarih gibi bilimler, geleceği değil geçmişi araştırır. Jeoloji hem geleceği hem geçmişi... Geçmişi nasıl kestiririz? O kutu var ya. Kulpu bu sefer ters yönde çevirirsiniz. Bugünkü şartları, bugünkü gözlemleri yüklersiniz, mekanizma işleyince geçmiş çıkar.

Bilim, geçmişi ve geleceği tahminde bazen hata yapar. Zaten o hataları yapa yapa daha az hata yapmayı öğrenir. Evet, bilim kusursuz değildir ama elimizde ondan iyi bir alet yok.

İşte, dünyada güvenlik standardı sızdırma liç cürufunun 150 metreyi aşmamasını söylüyorsa, bu bilimin geleceği tahmininin sonucudur. Siz buna uymaz ve yüksekliği 250 metreye çıkarırsanız yığın göçer. Eminim bu hatayı yapanlar, yapılmasına göz yumanlar, "Bir şeycikler olmaz. Endişelenmeyin." demişlerdir. Hatay'da, Kahramanmaraş'ta kusurlu inşaat yapanlar da. Faizi emirle düşürürken de bir şeycikler olmayacağı, hatta iyi şeylerin olacağı kabul edilmişti. Öyle olmadı; Necip Fazıl'la Erbakan rahmetlilerin iddiaları değil, bilimin öngördüğü oldu.

Sonra mazeret olarak, "Yığımı Allah göçürttü.", "Enflasyonu, dövizi Allah patlattı." dersiniz.

(1. Not: Bakalım kaç yorumcum "Ama kuantum..." diyecek.

2.Not: "Şu liç nedir?" diye soruluyor. Altın'ı topraktan ayırmak için toprak ıslatılıp sonra o su sızdırılıyor. Hani çamaşırlardaki kirin bir kısmı süzülün diye suya yatırılırsınız ya... Liç, bu sızdırma işleminin İngilizce adı. Aslı "leach". Fakat altın suda çözülmediği için yıkamayla altın ayrılmıyor. Saf su değil siyanür çözeltisi kullanılıyor. Siyanür altınla birleşip suda çözünen bir bileşik yapıyor. Fakat aynı siyanür, demiri de çok seviyor ve az miktarını alırsak kanı kan yapan hemoglobinin merkezindeki demiri de bağlıyor ve morararak ölüyoruz. Diğer bütün canlılar da ölüyor.)